

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

- Viite** Lausuntopyyntö asiana HE 241/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointi-alueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi
- Asia** Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry:n lausunto

Viitaten lausuntopyyntöönne Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Esityksessä esitetyt tavoitteet kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut sekä parantaa palveluiden saata- vuutta ja saavutettavuutta ovat kannatettavia. Ikääntyneistä ihmisistä kaikkein hauraimmassa asemassa olevat toimintakyvyiltään heikentyneet ihmiset voivat tarvita tu- ekseen paljon erilaisia palveluja, jotka tulee järjestää heidän tarpeidensa mukaisesti aukottomina palvelukokonaisuuksina.

Sote-palvelujen järjestämisvastuun siirtäminen vahvemmille toimijoille lisännee palve- lujen saamisen yhdenvertaisuutta.

Ikääntyneiden turvallisen ja mielekkään arjen toteuttamiseksi tarvitaan moniammatil- lista asiantuntemusta ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Ennalta ehkäisevä työ ja asi- antuntevan palveluohjauksen toteuttaminen ovat olennaisen tärkeitä. Tutkimusten mukaan järjestämällä ikääntyneelle henkilölle oikea-aikaisesti räätälöityjä palveluja saadaan säästöä raskaampien palvelujen tarpeen myöhentyessä. Ikääntyneiden hyvinvointia tulee tarkastella kokonaisuutena ja ratkaisuja on etsittävä ennakoivista toimista entistä enemmän.

Järjestettäessä palveluita iäkkäille henkilöille on tärkeää huomioida heidän mahdolli- set erityistarpeensa. Ikääntyneitä tulee myös kuulla kiireettömästi heitä koskevissa asioissa. Jokaiselle vanhukselle on varmistettava vastuuhenkilö tarvittaessa.

Ehdotuksessa laiksi hyvinvointialueesta todetaan, että tarkoituksena on luoda edelly- tykset asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle hyvin- vointialueen toiminnassa. Tämä on kannatettavaa. Ikääntynyt väestö voi lisäksi tar- vita erityisiä toimia sen varmistamiseksi, että heillä on tosiasiallisesti mahdollisuudet osallistua.

Sähköisen viestinnän lisäksi tulee tarvittaessa olla mahdollisuus saada tietoa myös esteettömillä ja saavutettavissa olevilla tavoilla. Selvitysten mukaan kolme neljäsosaa yli 75-vuotiaista ei käytä Internetiä. Niille ikääntyneille, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää tietokonetta tai he eivät kykene sen käyttämiseen, tulee viestinnän tapahtua myös muilla tavoilla kuin vain yleistä tietoverkkoa käyttämällä. Viestinnässä tulee käyttää selkeää ja ymmärrettävää kieltä, ja sen tulee olla helposti saatavilla ja saavutettavissa.

Esityksen 32 § mukaiselle hyvinvointialueen vanhusneuvostolle tulee järjestää toimintaan tarvittavaa tukea sekä riittävät resurssit. Vanhusneuvoston ja ikääntyneitä edustavien järjestöjen yhteistyötä tulee tukea.

Ehdotuksessa laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 3 §:ssä todetaan, että järjestettäessä ja tuotettaessa sosiaali- ja terveydenhuoltoa on noudatettava lisäksi, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon yleis- ja erityislainsäädännössä säädetään. Muun muassa ns. vanhuspalvelulaissa on monia merkittäviä periaatteita koskien palvelujen järjestämistä. Järjestettäessä palveluita ikääntyneille ihmisille on tärkeää toteuttaa palvelut oikea-aikaisesti ja tarpeenmukaisina.

Esityksen mukaan palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan esityksen mukaan koota suurempiin kokonaisuuksiin, kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Vanhustyön keskusliitto toteaa, että järjestettäessä tarvittavia palveluita ikääntyneille henkilöille ja vanhuksille tulisi kuitenkin aina selvittää ja huomioida heidän mahdolliset erityistarpeensa sekä heidän mielipiteensä. Palvelujen saaminen lähellä asiakkaita voi monesti olla hyvin merkityksellistä omaisten ja läheisten henkilöiden yhteydenpidon kannalta. Lisäksi etäisyydet ja mahdollisuudet käyttää julkista liikennettä vaikuttavat asiointiin.

Palvelujen esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen on erittäin kannatettavaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kunnissa ja hyvinvointialueilla käsittelevissä säännöksissä todetaan, että edistämisessä on tehtävä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Tämä on erittäin tärkeää. Samalla todetaan, että on edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Laadukkaiden, alueellisesti tasavertaisten ja ihmislähtöisten palvelujen takaamiseksi on tärkeää tukea laajaa yhteistyötä julkisen sektorin, järjestöjen ja vastuullisten yritysten välillä.

Uudistuksessa tulee turvata pienten ja keskisuurten palveluntuottajien asema.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tulisi erityisesti lisätä ikääntyneille ihmisille järjestettävään palveluvalikoimaan keinoja, kuten esimerkiksi henkilökohtainen budjetti tai palvelusetelin käyttö nykyistä laajemmin.

Palveluiden jatkuvuuden turvaaminen myös muutostilanteessa on olennaisen tärkeää ikääntyneille ihmisille ja vanhuksille. Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee toteuttaa muutostilanteessa palveluvastuun siirtyminen siten, että turvataan pitkäaikaisten hoitojärjestelyjen pysyvyys sekä kiinnitetään erityistä huomiota vanhusten oikeuksien ja arvokkaan elämän toteuttamiseen.

Helsingissä, maaliskuun 2 päivänä 2021

Vanhustyön keskusliitto –
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Anni Lausvaara
toiminnanjohtaja

Marjut Vuorela
lakimies